

UTVIKLINGEN PÅ ARBEIDSMARKEDET¹

NAVs arbeidsmarkedsprognose

Sammendrag

Veksten i norsk økonomi tok seg opp i fjor. Årsveksten i BNP for Fastlands-Norge ble på 1,8 prosent, som er tilnærmet trendveksten, mot 1,0 prosent i 2016. Arbeidsmarkedet bedret seg også i løpet av fjoråret. Tall fra både nasjonalregnskapet og Arbeidskraftundersøkelsen viser at veksten i sysselsettingen tok seg opp i 2017 i takt med høyere vekst i fastlandsøkonomien. Antallet registrerte helt ledige og arbeidssøkere som deltar på tiltak falt med 14 000 i løpet av 2017, og fortsatte å gå ned i januar og februar i år. Nedgangen har vært særlig stor på Sør- og Vestlandet og blant personer med yrkesbakgrunn innen ingeniør- og ikt-fag.

Norge er nå inne i en moderat oppgangskonjunktur som vi venter vil fortsette både dette året og neste år, og som vil bidra til at sysselsettingen tar seg videre opp. Vi venter derfor at den registrerte ledigheten fortsetter å gå ned, men saktere enn det siste året. Det skyldes at vi også venter at antall personer i arbeidsstyrken vil øke raskere i år og neste år enn det har gjort de siste årene. Vi anslår at antallet helt ledige vil bli på 64 000 i gjennomsnitt i år, noe som tilsvarer en ledighet på 2,3 prosent av arbeidsstyrken. I 2019 venter vi at antallet helt ledige vil ligge på 63 000 i gjennomsnitt, som tilsvarer 2,2 prosent av arbeidsstyrken.

Oljeinvesteringene gikk noe ned i fjor, men fallet ble klart mindre enn i de to foregående årene. Vi venter ny oppgang i oljeinvesteringene i år og i 2019, noe som vil bidra til høyere aktivitet i fastlandsøkonomien. Vi venter at kronkursen vil styrke seg noe framover, men fortsatt holde seg på et lavt nivå. Dette, sammen med høyere vekst internasjonalt, vil bidra til økt eksport av norske varer og tjenester. Høyere sysselsetting og moderat lønnsvekst vil bidra til høyere vekst i konsumet i år og neste år.

Boliginvesteringene hadde en betydelig oppgang i 2017 samlet, men falt i fjerde kvartal. Nedgang i boligprisene som følge av høyt nivå på boligtilbudet og fortsatt strammere kredittpraksis bidro til at igangsetting av nye boliger avtok i fjor. Dette vil også dempe boligbyggingen framover. Vi venter at nedgangen i boligprisene snur i år, men at boliginvesteringene går ned i år og neste år. Dette vil dermed trekke ned veksten i norsk økonomi.

.....
¹ NAVs arbeidsmarkedsprognoser er utarbeidet av prognosegruppen i Arbeids- og velferdsdirektoratet. Artikkelen er skrevet av Eugenia Vidal-Gil.

Utviklingen på arbeidsmarkedet

Sysselsettingen øker

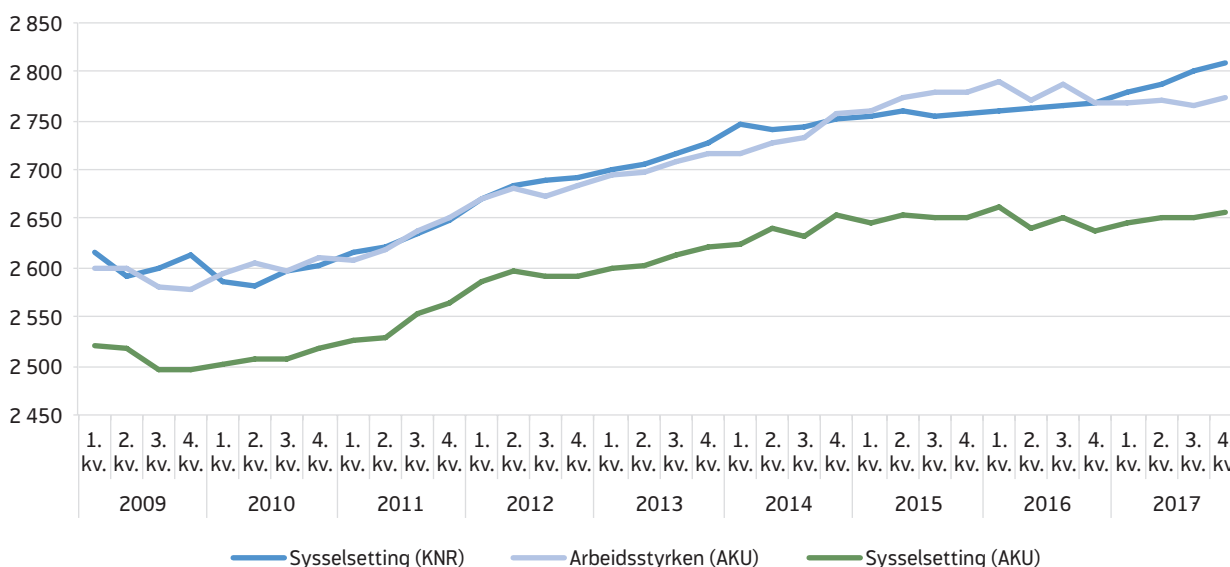
Veksten i sysselsettingen tok seg opp gjennom 2017 ifølge sesongjusterte tall fra kvartalsvis nasjonalregnskap (KNR). Sysselsettingen økte med 10 000 personer i gjennomsnitt hvert kvartal, som er en klart høyere veksttakt enn i 2015 og 2016 (figur 1). Fra fjerde kvartal 2016 til fjerde kvartal i fjor økte antallet sysselsatte med 39 000. Sysselsettingsveksten det siste året har vært størst innen bygg og anlegg, forretningsmessig tjenesteyting samt overnattings- og serveringsvirksomhet (figur 2). Sysselsettingen innen bygg og anlegg og overnattings- og serveringsvirksomhet har økt gjennom hele den oljerelaterte nedgangskonjunkturen vi har hatt de siste årene, noe som henger sammen med kraftig vekst i boliginvesteringene, høye samferdselsinvesteringer og at den svake kronekursen har vært gunstig for turistnæringen. Etter tre år med nedgang, sluttet sysselsettingen innen oljerelaterte næringer å falle i fjor. Antall sysselsatte innen utvinning av råolje og naturgass samt tilknyttede tjenester økte litt fra andre til fjerde kvartal, men var da fortsatt lavere enn i fjerde kvartal 2016. Industrisysselsettingen økte i tredje og fjerde kvartal i fjor, selv om den også fortsatt var lavere enn året før. Det er innen den oljerelaterte industrien at sysselsettingen har falt det siste året, men også i disse næringene bremses sysselsettingsnedgangen i andre halvår i fjor. I andre deler av indus-

trien har det vært stabil eller svakt økende sysselsetting det siste året.

Sysselsettingen målt med SSBs arbeidskraftsundersøkelse (AKU) har vist en svakere utvikling enn tallene fra KNR². Ifølge AKU var sysselsettingen omtrent stabilt i 2015 for å så gå noe ned gjennom 2016. I fjor økte sysselsettingen målt med AKU også, med 5 000 flere sysselsatte i gjennomsnitt hvert kvartal. Det var dermed 20 000 flere sysselsatte i fjerde kvartal i fjor enn i fjerde kvartal 2016. Veksten i sysselsettingen har vært noe større enn veksten i befolkningen i yrkesaktiv alder det siste året. Ifølge AKU har andelen av befolkningen mellom 15 og 74 år som er sysselsatt økt fra 66,7 prosent i fjerde kvartal 2016 til 66,8 prosent i fjerde kvartal 2017. Dette var første kvartal med oppgang i sysselsettingsprosenten siden 2012. Det skyldes en økning i sysselsettingsprosenten blant de under 25 år på 0,9 prosentpoeng sammenliknet med fjerde kvartal 2016. Dette gjaldt både unge menn og kvinner, men økningen var enda større blant unge menn. Sysselsettingsprosenten var uendret

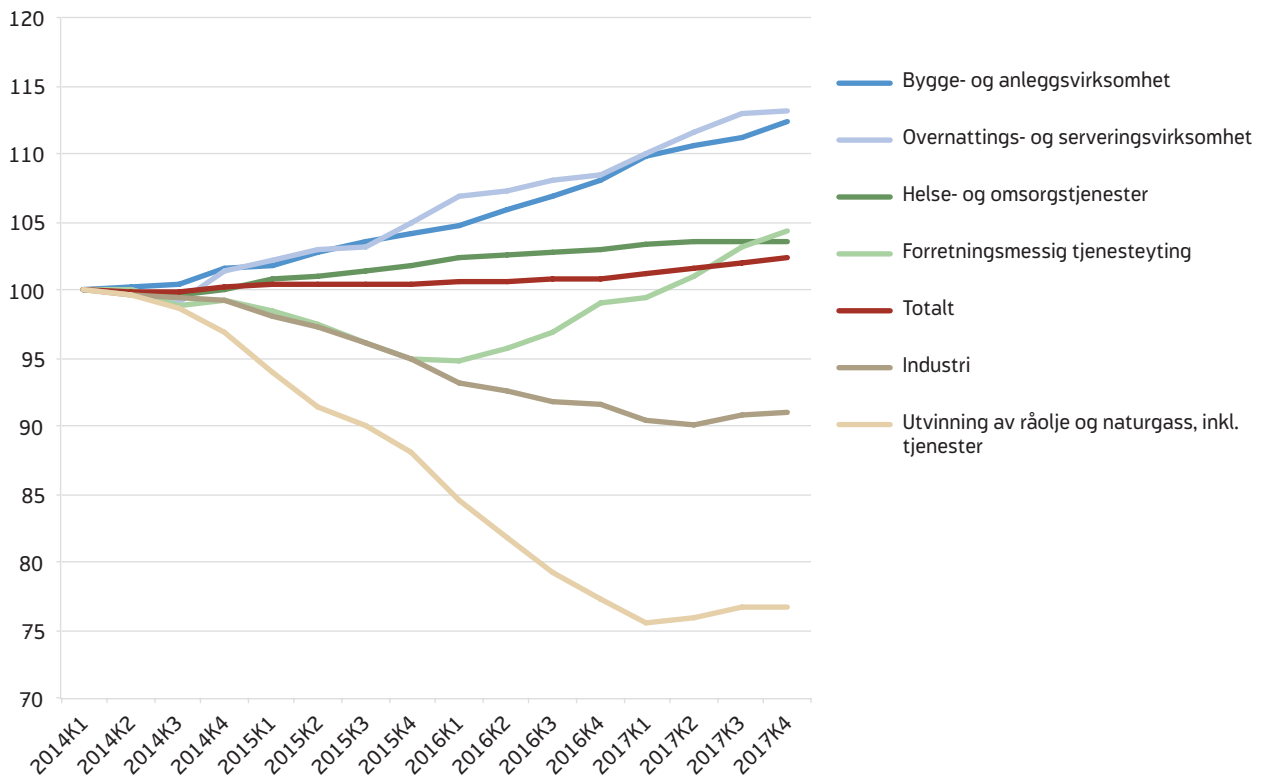
² Sysselsettingen målt ved AKU inkluderer kun personer registrert bosatte i Norge, og er derfor lavere enn sysselsettingen slik den beregnes i kvartalsvis nasjonalregnskap. Sistnevnte inkluderer også sysselsatte på korttidsopphold, det vil si midlertidig sysselsatte som ikke er registrert bosatte, samt sysselsatte i utenriks sjøfart.

Figur 1. Sysselsettingen ifølge AKU og Nasjonalregnskapet. Arbeidsstyrken ifølge AKU. Sesongjustert. 1 000 personer

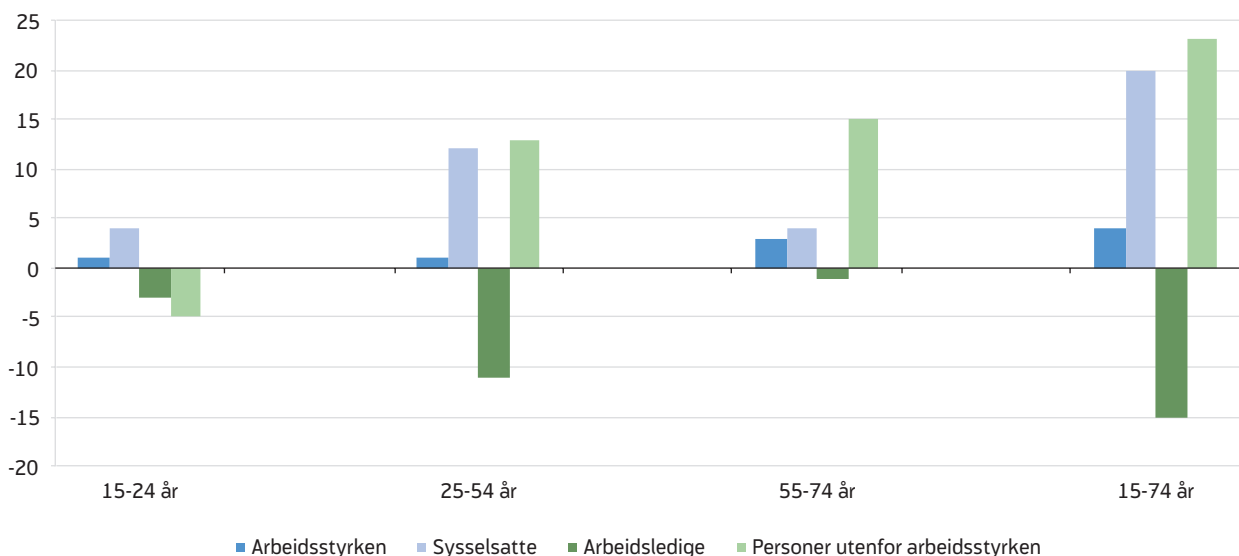
Kilde: SSB

Figur 2. Sysselsettingen i utvalgte næringer ifølge kvartalsvis nasjonalregnskap. Sesongjustert. Indeksert: 1. kvartal 2014 =100

Kilde: SSB

Figur 3. Endringer i befolkningen i yrkesaktiv alder etter arbeidsstyrkestatus. 1 000 personer. 4. kvartal 2016 – 4. kvartal 2017

Kilde: SSB

for de mellom 25 og 54 år, mens den falt med 0,4 prosentpoeng blant de eldste.

Flere i arbeidsstyrken

Arbeidsstyrken er summen av de sysselsatte og arbeidsledige i yrkesaktiv alder (15–74 år), og tilsvarende tilbudet av arbeidskraft. Ifølge sesongjusterte AKU-tall fortsatte antall personer i arbeidsstyrken å øke fram til begynnelsen av 2016, for så å gå ned resten av året. I fjor vekslet det mellom oppgang og nedgang hvert kvartal, men antall personer i arbeidsstyrken tok seg litt opp mot slutten av året (figur 1).

I fjerde kvartal i fjor var det 4 000 flere personer i arbeidsstyrken enn i fjerde kvartal 2016 (figur 3). Sysselsettingen økte med 20 000 personer og arbeidsledigheten falt med 15 000³. Alle aldersgrupper hadde en økning i antall sysselsatte og en nedgang i antall arbeidsledige. I samme perioden økte befolkningen mellom 15 og 74 år med 28 000 personer, og 23 000 av disse forble utenfor arbeidsstyrken. Det er kun blant de yngste at antall personer utenfor arbeidsstyrken falt.

Lavere yrkesdeltakelse

Yrkesdeltakelsen, del vil si andelen personer mellom 15 og 74 år som er i arbeidsstyrken, økte fram til 2016, noe som ikke er vanlig i en nedgangskonjunktur hvor ledigheten øker. Siden 2016 har imidlertid yrkesdeltakelsen falt. I fjerde kvartal 2017 var veksten i arbeidsstyrken fortsatt lavere enn veksten i befolkningen i yrkesaktiv alder, slik at yrkesdeltakelsen falt fra 69,8 prosent i fjerde kvartal 2016 til 69,4 prosent.

Utviklingen i yrkesdeltakelsen påvirkes av demografiske forhold og andre forhold. Endringene i yrkesfrekvensene over tid for de ulike aldersgruppene utgjør de andre forholdene, som for eksempel kan skyldes innvandring, utdanningsnivå og eventuelle målefeil, men konjunkturelle forhold er normalt det viktigste. Historiske tall viser at konjunktorene påvirker yrkesdeltakelsen for ulike aldersgrupper, slik at den faller når etterspørselen etter arbeidskraft er lav og ledigheten økende. Størrelsen på denne responsen varierer mellom aldersgrupper, men er vanligvis størst for per-

TO MÅL PÅ ARBEIDSLEDIGHETEN I NORGE

NAVs ledighetstall viser antall personer som registrerer seg som arbeidssøkere hos NAV. Statistisk sentralbyrås (SSB) arbeidskraftundersøkelse (AKU) er en utvalgsundersøkelse som kartlegger arbeidsstyrken, sysselsettingen og arbeidsledigheten. Personer uten arbeid som ikke har rett på dagpenger kan mangle incentiv til å registrere seg som arbeidssøker hos NAV samtidig som de svarer i AKU at de er ledige og aktivt søker arbeid. Dette er en av grunnene til avviket mellom antall registrerte ledige hos NAV og ifølge AKU. Se Årsaker til ulike tall på arbeidsledighet - SSB for noen generelle årsaker til at de to ledighetsmålene kan utvikle seg ulikt.

I perioden 2014–2015 økte arbeidsledigheten målt med AKU mye raskere enn den registrerte ledigheten, og det oppsto et uvanlig stort avvik mellom de to målene. På bakgrunn av denne utviklingen satte Finansdepartementet og Arbeids- og sosialdepartementet ned en arbeidsgruppe for å se nærmere på utviklingen i de to ledighetsmålene. Funnene til arbeidsgruppen er presentert i Andersen m.fl. (2017).

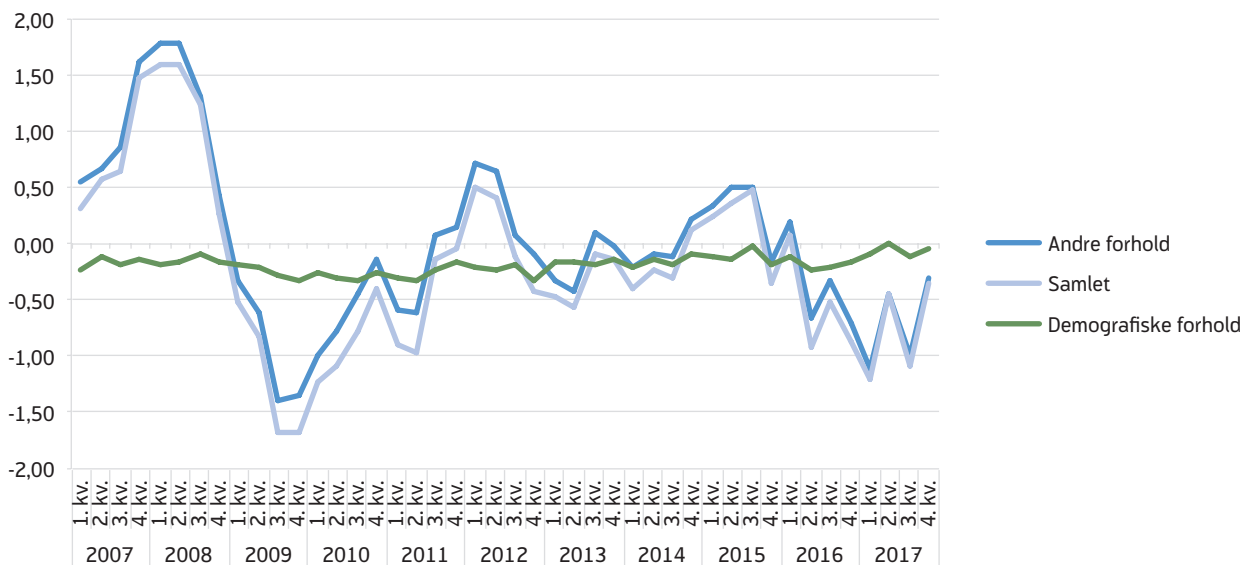
soner i 20-årene. Endringene i alderssammensetning i befolkningen over tid utgjør de demografiske forholdene. En større andel eldre eller yngre vil isolert sett medføre lavere samlet yrkesdeltakelse, siden disse gruppene har en lavere yrkesfrekvens enn gjennomsnittet. Andelen som tilhører den eldste aldersgruppen har økt de siste årene, noe som har bidratt til å redusere samlet yrkesdeltakelse. Figur 4 viser at i gjennomsnitt i perioden 2007 - 2017 har demografiske forhold dratt ned yrkesandelen med 0,2 prosentpoeng hvert år. Denne effekten har imidlertid avtatt det siste året. I fjerde kvartal 2017 var det kun andre forhold som bidro til den lavere yrkesdeltakelsen. Ser vi nærmere på utviklingen for de ulike aldersgruppene, var det en nedgang i yrkesandelen for de mellom 25 og 74 år på 0,5 prosentpoeng som trakk ned den samlede yrkesdeltakelsen fra fjerde kvartal 2016 til fjerde kvartal 2017 (figur 5). Yrkesdeltakelsen blant de yngste økte derimot med 0,5 prosentpoeng i samme perioden.

Fallende ledighet

Antallet helt ledige og arbeidssøkere som deltar på tiltak (bruttoledigheten) har gått ned hver måned siden desember 2016 (figur 6). Bruttoledigheten falt videre i januar og februar i år med i alt 3 200 personer, ifølge sesongjusterte tall. Ved utgangen av februar var 90 000 personer registrert som helt ledige eller

³ Avviket på 1 000 personer skyldes avrunding.

Figur 4. Årlig endring i samlet yrkesdeltakelse og bidrag fra demografiske og andre forhold. Prosentpoeng

Kilde: SSB

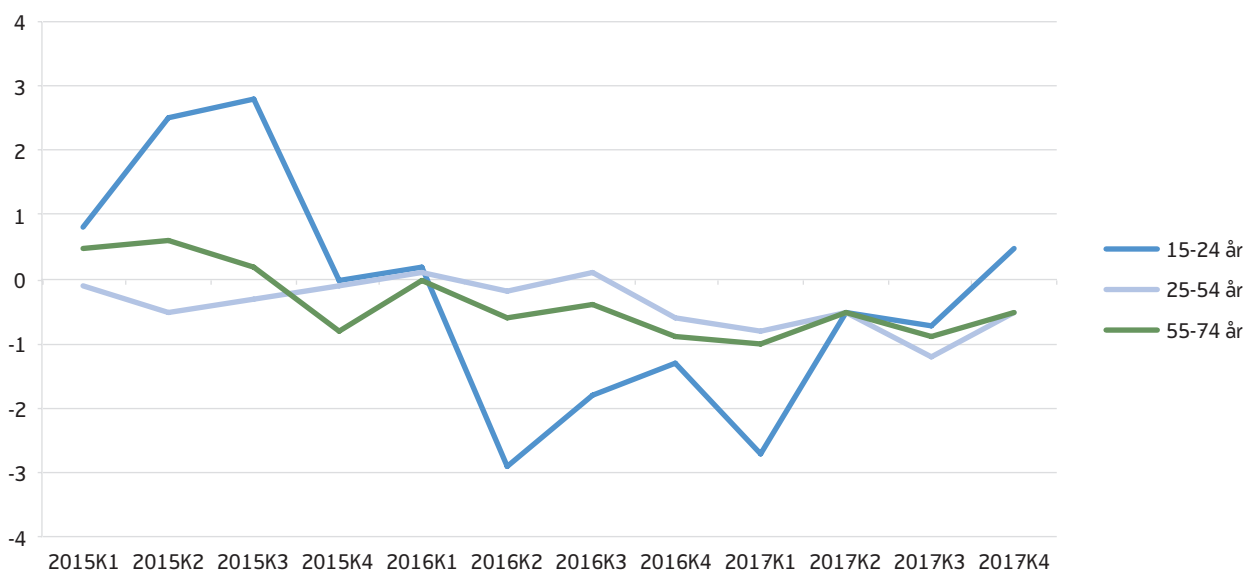
arbeidssøkere på tiltak. Bruttoledigheten utgjorde 3,2 prosent av arbeidsstyrken, mot 3,8 prosent i februar 2017.

På grunn av en økning i tiltaksnivået begynte antallet helt ledige å falle allerede våren 2016, men det siste året har utviklingen i antallet helt ledige og bruttoledigheten vært lik. Fra desember til februar falt antallet helt ledige med 2 700 ifølge sesongjusterte tall. 69 800 personer var registrert som helt ledige ved utgan-

gen av februar. Det utgjorde 2,5 prosent av arbeidsstyrken, mot 3,1 prosent ett år tidligere.

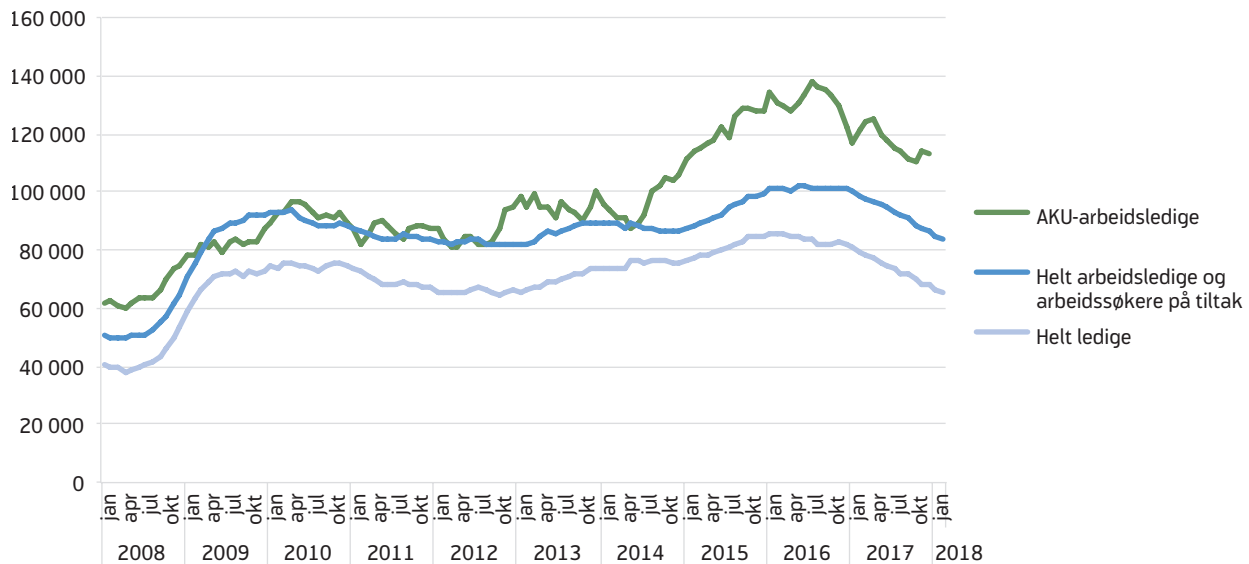
Arbeidsledigheten målt med AKU begynte å øke tidligere enn den registrerte ledigheten. Gjennom 2015 økte den også betydelig mer enn den registrerte ledigheten, og det oppsto et uvanlig stort avvik mellom de to målene (se faktaboks «To mål på arbeidsledigheten i Norge»). Det at AKU-ledigheten fanger opp grupper som i liten grad melder seg til NAV, som studenter og nyutdannede på

Figur 5. Årlig endring i yrkesdeltakelsen etter alder. Prosentpoeng

Kilde: SSB

Figur 6. Utviklingen i antallet registrerte helt ledige, summen av helt ledige og arbeidssøkere på tiltak og arbeidsledige ifølge Statistisk sentralbyrås arbeidskraftundersøkelse (AKU). Sesongjusterte tall

Kilde: SSB og NAV

vei inn i arbeidslivet, kan forklare mye av avviket. I tillegg fortsatte antall personer som meldte seg i arbeidsstyrken å øke i løpet av 2015, noe som er uvanlig sammenliknet med tidligere nedgangskonjunkturer, der man har sett at yrkesdeltakelsen går ned når ledigheten er økende. Samtidig er noe av størrelsen på avviket som har oppstått trolig utslag av tilfeldigheter fordi AKU er en utvalgsundersøkelse. I juli 2016 nådde arbeidsledigheten målt med AKU toppen på 5 prosent av arbeidsstyrken, men den har vist en fallende trend siden. I desember var den på 4, 1 prosent av arbeidsstyrken. Avviket mellom AKU-ledigheten og den registrerte ledigheten har dermed blitt noe mindre det siste halvannet år, men er fortsatt stort historisk sett.

Færre nye arbeidssøkere

Samtidig som bruttoledigheten stabiliserte seg i 2016, falt antallet nye arbeidssøkere klart gjennom året, og denne tendensen fortsatte i fjor (figur 7). I februar ble det registrert 800 nye arbeidssøkere⁴ per virkedag hos NAV ifølge sesongjusterte tall. Det er nesten 250 færre per virkedag enn toppen i januar 2016, og tilsvarer mellom 5 000 og 6 000 færre nye arbeidssøkere i løpet av en

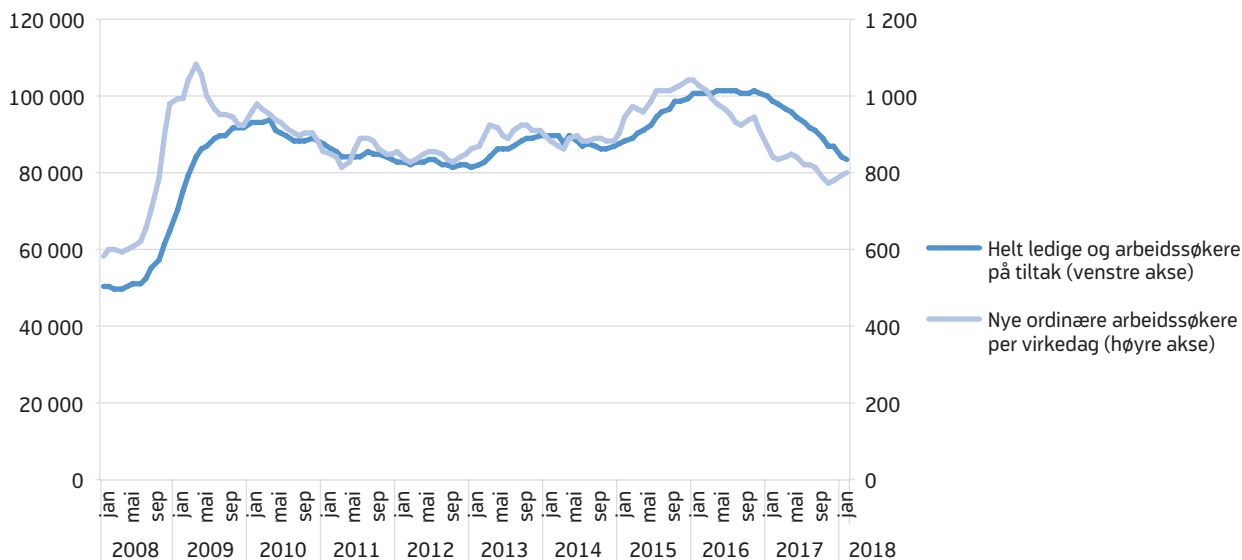
måned. Samtidig har det vært en økning i antallet personer som har gått lenge ledig. Ved utgangen av februar hadde 10 000 personer vært registrert som helt ledige eller arbeidssøkere som deltar i tiltak i mer enn to år. Det er en økning på 900 personer sammenliknet med februar i fjor. Det er i hovedsak i Rogaland og Hordaland vi ser en økning i antallet personer som har vært arbeidsledige så lenge, og økningen er størst innen ingeniør- og ikt-fag og innen industriarbeid.

Ledigheten fortsetter å gå ned blant ingeniører

Den oljedrevne nedgangskonjunkturen de siste årene medførte en stor økning i ledigheten innen ingeniørfag (figur 8). Fra januar 2014 til november 2016 økte bruttoledigheten innen ingeniør- og ikt-fag med 164 prosent, og det var særlig for ingeniører og sivilingeniører innen oljerelaterte fag at ledigheten økte mye. Siden desember 2016 har imidlertid bruttoledigheten innen ingeniør- og ikt-fag gått ned. Ved utgangen av februar var det 3 100 færre registrert som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak med denne yrkesbakgrunnen enn i februar i fjor. Dette tilsvarer en nedgang på 32 prosent, og ingeniør- og ikt-fag er dermed yrkesgruppen som har hatt størst nedgang i bruttoledigheten det siste året. Det er særlig blant ingeniører og sivilingeniører innen petroleum, bergverk og metallurgi at bruttoledigheten har gått ned siden februar i fjor. Vi har i tillegg sett en økning i antallet

⁴ Nye arbeidssøkere inkluderer både helt ledige, arbeidssøkere som deltar i tiltak og delvis ledige.

Figur 7. Antall helt ledige og arbeidssøkere på tiltak og antall nye ordinære arbeidssøkere per virkedag. Sesongjustert

Kilde: NAV

ledige stillinger innen ingeniør- og ikt-fag de siste månedene, noe som kan tyde på at ledigheten for denne yrkesgruppen vil fortsette å gå ned.

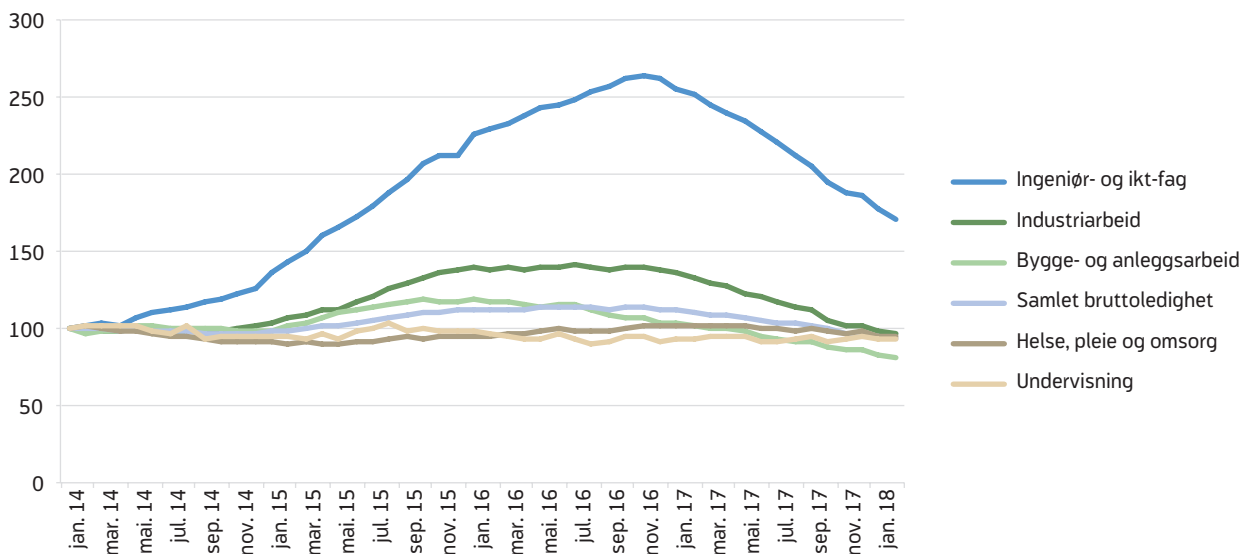
Også innen industriarbeid har bruttoledigheten gått ned siden desember 2016 etter en økning på omtrent 40 prosent i første del av nedgangskonjunktoren. Innen undervisning og helse, pleie og omsorg har

ledigheten holdt seg stabil de siste tre årene. Dette er også blant yrkesgruppene med lavest ledighetsrate.

Ledigheten fortsetter å gå ned på Sør- og Vestlandet

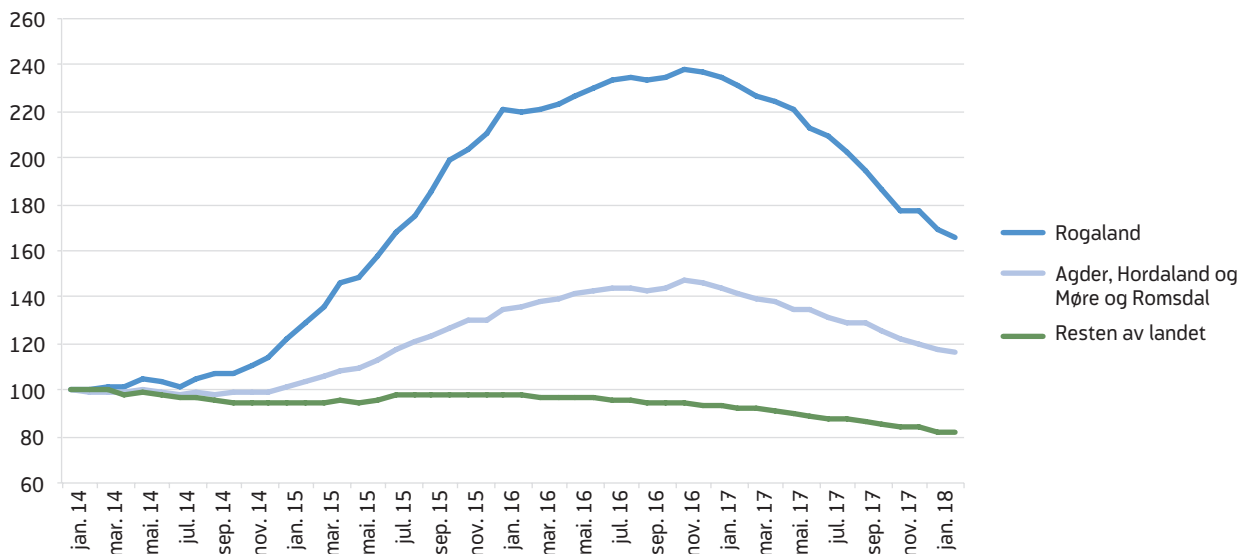
De siste tre årene har vært preget av store geografiske forskjeller på arbeidsmarkedet. Nedgangen i oljebransjen og oljerelatert industri har først og fremst rammet

Figur 8. Summen av helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i utvalgte yrkesgrupper. Sesongjustert. Indeksert: Januar 2014 = 100

Kilde: NAV

Figur 9. Summen av helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i ulike regioner. Sesongjustert. Indeksert: Januar 2014 =100

Kilde: NAV

Sør- og Vestlandet og særlig Rogaland. I Rogaland ble bruttoledigheten mer enn doblet fra januar 2014 til november 2016 (figur 9), og fylket gikk fra å ha nest lavest ledighet til å ha den høyeste ledigheten i landet. Også i Agder-fylkene, Hordaland og Møre og Romsdal økte bruttoledigheten klart som følge av lavere aktivitet i oljebransjen, men langt mindre enn i Rogaland. I resten av landet samlet holdt bruttoledigheten seg ganske stabil gjennom nedgangskonjunkturen, og begynte å gå svakt ned allerede våren 2016. Siden desember 2016 har bruttoledigheten også gått ned på Sør- og Vestlandet. Nedgangen har vart størst i Rogaland, med 31 prosent fra desember 2016 til februar i år. Likevel var Rogaland fortsatt fylket med høyest bruttoledighet i februar, med 4,1 prosent av arbeidsstyrken.

Utviklingen internasjonalt

Utviklingen hos våre handelspartnere er viktig for utviklingen i norsk økonomi fordi eksporten av tradisjonelle varer og tjenester utgjør om lag 25 prosent av Fastlands-BNP⁵ og påvirker etterspørselen etter arbeidskraft direkte. I 2017 gikk 65 prosent av fastlandseksporten til EU, mens 7 prosent gikk til USA, målt i løpende priser.

⁵ Bruttonasjonalprodukt for Fastlands-Norge er lik bruttonasjonalprodukt (BNP) utenom næringene utvinning av olje og naturgass, rørtransport og utenriks sjøfart.

Den globale økonomien

Det internasjonale pengefondet (IMF) venter at veksten i den globale økonomien vil ta seg opp framover. I sin siste prognose fra januar anslår IMF at det globale bruttonasjonalproduktet (BNP) vil øke med 3,9 prosent i år og neste år, mot estimert 3,7 prosent i 2017. Disse anslagene er oppjustert med 0,2 prosentpoeng siden oktober. En høyere vekst enn ventet i fjor og den nylig vedtatte skattereformen i USA er hovedgrunnene til oppjusteringen.

IMFs vekstanslagene for USA i år og neste år har blitt betydelig oppjustert. Dette skyldes den forventet ekspansive effekten av skattelettelsene, særlig for bedriftene, og at IMF legger til grunn i sin prognose at offentlig utgifter ikke vil bli redusert til tross for lavere skatteinntekter. Veksten i eurosonen⁶ har også blitt oppjustert som følge av den positive utviklingen de siste kvartalene. Oppjusteringen gjelder flere av de store økonomiene i eurosonen, som Tyskland, Italia og Nederland. Høyere vekst i eurosonen og USA, som er Norges viktigste handelspartnere, vil bidra til høyere etterspørsel etter norske varer og tjenester framover.

⁶ Eurosonen inkluderer Belgia, Tyskland, Estland, Hellas, Spania, Frankrike, Italia, Kypros, Latvia, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederland, Østerrike, Portugal, Slovenia, Slovakia og Finland.

I Kina har den økonomiske veksten blitt gradvis lavere de siste årene, men i fjor var veksten noe høyere enn forventet med 6,9 prosent, ifølge offisiell statistikk. Dette er høyere enn myndighetenes mål for 2017 på 6,5 prosent og høyere enn BNP-veksten i 2016, som var på 6,7 prosent. Det var særlig vekst i privat konsum, eksport og høy aktivitet innen bygg og anlegg som bidro til veksten. IMF har også oppjustert vekstanslaget for Kina som følge av dette, men venter fortsatt at veksttakten vil avta noe framover, til 6,6 prosent i år og 6,4 prosent neste år.

Høyere vekst globalt kommer etter flere år med ekspansiv økonomisk politikk og veldig lave renter i kjølvannet av finanskrisen, særlig i industrilandene. Dette har også medført høyere finansinvesteringer og aktive priser. En raskere innstramming av pengepolitikken med høyere renter kan derfor føre til finansiell ustabilitet og dermed lavere økonomisk vekst enn ventet. Flere internasjonale handelsavtaler er for tiden under reforhandling, og økt proteksjonisme kan også dempe vekstutsiktene framover.

Solid vekst i eurosonen

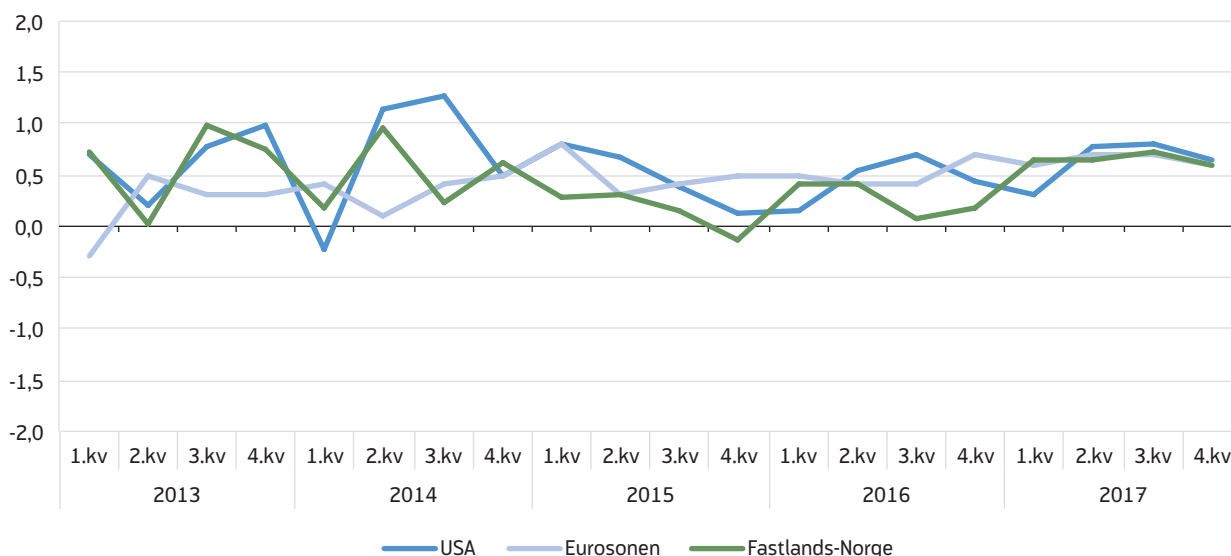
I fjerde kvartal i fjor økte BNP i eurosonen med 0,7 prosent ifølge sesongjusterte tall fra Eurostat. Sammenliknet med fjerde kvartal 2016 var BNP 2,7 prosent høyere. De siste fem kvartalene har veksten i eurosonens BNP vært på mellom 0,6 og 0,7 prosent, som tilsvarer årlige rater på rundt 2,5 prosent, og tyder

på at konjunkturoppgangen i eurosonen har fått fotfeste. Veksten i industriproduksjonen i eurosonen har tatt seg opp det siste året, og i desember i fjor var produksjonen 5,2 prosent høyere enn i desember 2016. Dette tyder på at eurosonens BNP vil fortsette å øke framover, da utviklingen i industriproduksjonen er en indikator på den kommende utviklingen i BNP. Andre tillitsindikatorer for både forbrukere og bedrifter peker også på høy økonomisk vekst i euroområdet den nærmeste tiden. IMF anslår en BNP-vekst i eurosonen på 2,2 prosent i år og 2,0 prosent neste år.

Arbeidsmarkedet i eurosonen har også bedret seg etter hvert som veksten har tatt seg opp. I desember lå arbeidsledigheten på 8,7 prosent av arbeidsstyrken, det laveste nivået siden januar 2009, og ett prosentpoeng lavere enn i desember 2016. I Tyskland var ledigheten på 3,6 prosent, mens den fortsatt var høyest i Hellas og Spania, med henholdsvis 20,7 og 16,4 prosent, selv om ledigheten i begge landene hadde falt med over to prosentpoeng på ett år. Sysselsettingsveksten har også tatt seg opp det siste året. I tredje kvartal i fjor økte sysselsettingen med 0,4 prosent og var 1,7 prosent høyere enn i tredje kvartal 2016.

Den økonomiske veksten i Storbritannia forble høy i 2016 på tross av bestemmelsen om utmelding av EU (Brexit). En svekkelse av det britiske pundet, skattelettelser og høyere offentlig konsum bidro til dette. I

Figur 10. Kvartalsvis BNP-vekst blant Norges viktigste handelspartnere. Sesongjusterte tall. Prosent

Kilde: Eurostat, BEA og SSB

første halvår i fjor hadde den britiske økonomien imidlertid en kraftig nedbremsing, og BNP-veksten falt fra 0,7 prosent i fjerde kvartal 2016 til 0,3 prosent i første og andre kvartal 2017, men veksten har tatt seg noe opp i andre halvår. Grunnen til oppbremsing er hovedsakelig at høy inflasjon som følge av et svakere pund etter folkeavstemningen har medført lavere kjøpekraft i husholdningene og dermed lavere vekst i privat konsum. Usikkerheten om hvilke regler og avtaler skal gjelde mens forhandlingene om utmeldingsprosessen og en ny handelsavtale med EU fortsatt pågår bidrar i tillegg til å dempe investeringene. IMF anslår at BNP-veksten i Storbritannia blir på 1,5 prosent i år og neste år, som er 0,2 prosentpoeng lavere enn estimatet for 2017 og 0,4 prosentpoeng lavere enn i 2016.

Høyere vekst i USA

BNP-veksten i USA tok seg opp i fjor, til tross for en svakere utvikling i første kvartal. Samlet økte USAs BNP med 2,3 prosent i 2017 mot 1,5 prosent i 2016. Veksten i det private konsumet fortsatte i fjor, mens veksten i private bruttoinvesteringer og eksport tiltok, noe som bidro til å dra opp veksten i BNP. Arbeidsledigheten gikk ned gjennom 2017, men har holdt seg stabil siden oktober. I januar var den på 4,1 prosent for fjerde måned på rad, mens den var på 4,8 prosent ett år tidligere. Sysselsettingen fortsatte å øke i januar, og andelen av befolkningen som er sysselsatt var litt høyere enn året før, mens yrkesdeltakelsen hadde gått noe ned. Finanspolitikken i USA vil gi høyere vekstimpulser til økonomien enn tidligere antatt etter at Trumps skattereform har blitt vedtatt, særlig om lavere skatteinntekter ikke motsvares av kutt i offentlige utgifter. Ifølge IMF's siste prognose vil BNP-veksten i USA være på 2,7 prosent i år og 2,5 prosent neste år, cirka 0,5 prosentpoeng høyere hvert år enn tidligere anslått. Risiko som da oppstår er om overoppheting av økonomien, det vil si at aktiviteten øker mer enn det er ledige ressurser i økonomien, slik at prisene og lønningene øker mer enn ventet og renten settes raskere opp enn planlagt, som igjen kan føre til uro i finansmarkedene og fall i børsene.

Utviklingen i Norge

Høyere vekst i fastlandsøkonomien

Veksten i bruttonasjonalprodukt (BNP) for Fastlands-Norge⁷ tok seg opp i fjor og ble på 1,8 prosent mot 1,0 prosent i 2016. Ifølge sesongjusterte tall fra nasjonalregnskapet økte BNP for Fastlands-Norge jevnt gjennom 2017, med cirka 0,6 prosent hvert kvartal (tabell 1). Dette tilsvarer en kvartalsvis vekst på rundt 2,6 prosent målt i årlig rate, som er over trendveksten på 2 prosent.⁸ Norge gikk dermed inn i en moderat oppgangskonjunktur i fjor etter å ha vært i en nedgangskonjunktur drevet av redusert etterspørsel fra petroleumsnæringen siden slutten av 2014.

Vekst i investeringene

De totale bruttoinvesteringene utgjør mer enn en fjerdedel av Fastlands-BNP og inkluderer både investeringer på norsk sokkel og på fastlandet. Bruttoinvesteringene gikk ned i 2014 og 2015, noe som særlig skyldes det store fallet i oljeinvesteringene (figur 11). Tross en betydelig nedgang i oljeinvesteringene i 2016, holdt bruttoinvesteringene seg forholdsvis stabile, med en nedgang på kun 0,2 prosent. Det skyldtes blant annet økte investeringer i offentlige forvaltning og økte boliginvesteringer, som samlet utgjør cirka halvparten av bruttoinvesteringene. I fjor vokste bruttoinvesteringene med 3,5 prosent, blant annet som følge av fortsatt høy vekst i offentlige investeringer og boliginvesteringer. I tillegg var fallet i oljeinvesteringene i 2017 langt mindre enn i de to foregående årene.

Nedgangen i petroleumsinvesteringene bremser opp

Oljeprisen falt kraftig fra sommeren 2014 av og var på sitt laveste under 30 dollar fatet i begynnelsen av 2016. I fjor lå oljeprisen på mellom 45 og 68 dollar. OPECs medlemsland samt Russland ble i slutten av mai i fjor, da oljeprisen var på rundt 50 dollar, enige om å forlenge gjeldende kutt i oljeproduksjonen med ni måneder. Oljeprisen har tatt seg opp siden, og har variert mellom 62 og

⁷ Bruttonasjonalprodukt for Fastlands-Norge er lik bruttonasjonalprodukt (BNP) utenom næringene utvinning av olje og naturgass, rørtransport og utenriks sjøfart.

⁸ Trendveksten er en estimert størrelse. SSBs siste estimat av den årlige trendveksten for BNP Fastlands-Norge er på 2 %. En oppgangskonjunktur er definert som en periode der veksten i BNP for Fastlands-Norge er høyere enn trendveksten.

Tabell 1. Utvikling i makroøkonomiske hovedstørrelser. Årlig vekst og sesongjustert kvartalsvis vekst. Prosent

	2016	2017	1. kv. 2017	2. kv. 2017	3. kv. 2017	4. kv. 2017
Bruttonasjonalprodukt	1,1	1,8	-0,2	1,1	0,8	-0,3
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge	1,0	1,8	0,6	0,6	0,7	0,6
Konsum i husholdninger	1,5	2,4	0,7	0,9	0,6	0,8
- Varekonsum	-0,1	1,6	0,3	1,4	0,5	1,2
- Tjenestekonsum	3,1	3,0	1,0	0,5	0,7	0,6
Konsum i offentlig forvaltning	2,1	2,0	0,6	0,5	0,7	0,5
Bruttoinvestering i fast realkapital	-0,2	3,5	1,9	1,4	-0,9	1,6
- Utvinning og rørtransport	-16,9	-4,0	0,8	-0,1	-5,6	-1,0
- Fastlands-Norge	6,1	5,9	2,7	1,3	0,3	2,0
- Næringer	4,1	5,1	4,3	-3,2	5,7	1,1
- Andre tjenester	5,3	6,8	9,0	-2,4	0,2	3,2
- Industri og bergverk	8,1	-8,0	-3,2	-8,9	1,3	3,3
- Annen vareproduksjon	4,5	7,4	-3,1	0,2	18,9	-5,0
- Boliger (husholdninger)	9,0	7,1	2,6	0,8	1,2	-4,5
- Offentlig forvaltning	5,9	5,8	0,4	8,6	-7,8	11,3
Eksport i alt	-1,8	0,8	-0,9	2,0	-0,8	-2,6
- Tradisjonelle varer	-8,2	2,2	6,8	1,7	0,9	0,7
- Råolje og naturgass	4,3	1,9	-1,8	4,1	0,3	-8,3
Import i alt	2,3	2,2	2,8	0,7	-3,3	3,2
- Tradisjonelle varer	-0,4	3,2	3,0	0,7	-1,7	2,6

Kilde: SSB (KNR)

70 dollar så langt i år. Dette kan tyde på at de avtalte produksjonskuttene har blitt etterlevet. Veksten internasjonal tok seg opp gjennom fjoråret, og det bidrar også til høyere etterspørsel etter olje. Det er imidlertid lite som tyder på en kraftig vekst i oljeprisene i tiden framover. Desto mer prisene stiger, desto mer lønnsom blir utvinning av skiferolje, slik at oljeproduksjonen kan øke og prisen igjen presses ned. Vi legger til grunn i våre prognoser at oljeprisen blir på 57 dollar fatet i gjennomsnitt i år og på 61 dollar fatet neste år, men det er stor usikkerhet knyttet til anslaget.

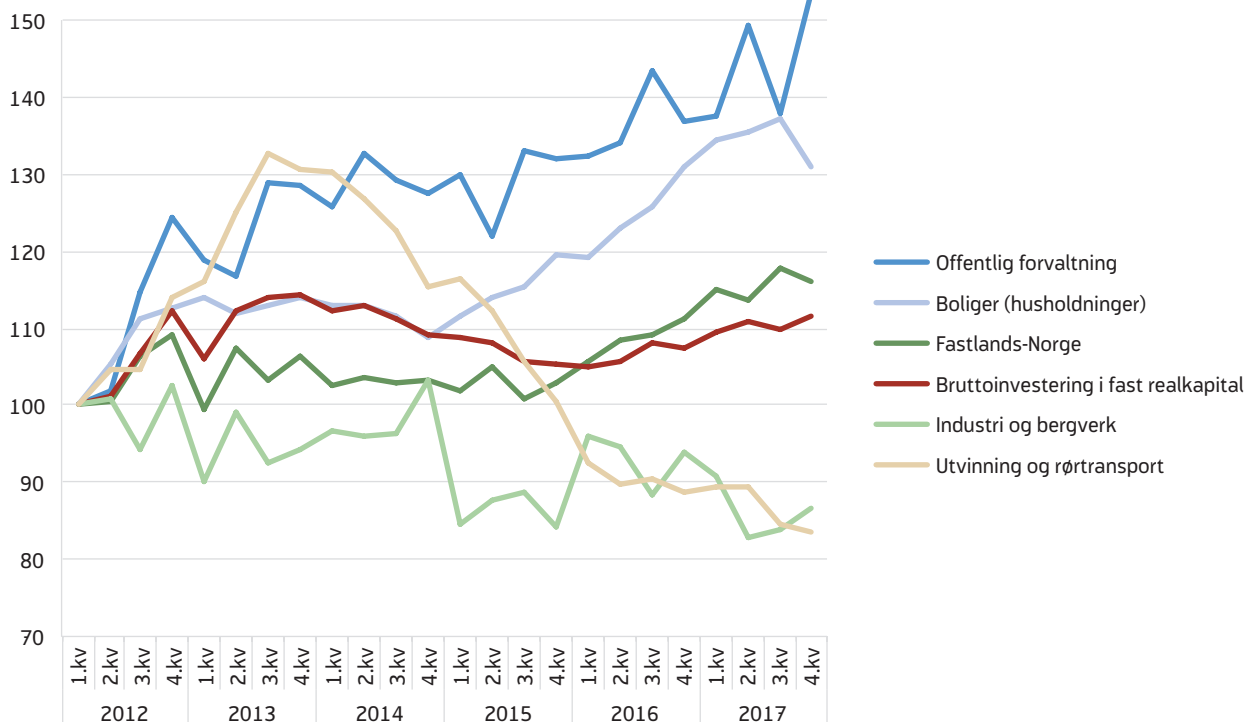
Oljeinvesteringene nådde sitt høyeste nivå i tredje kvartal 2013, før de begynte å falle. Nedgangen ble klart forsterket av fallet i oljeprisen fra andre halvår 2014, og oljeinvesteringene har falt med 37 prosent fra fjerde kvartal 2013 til fjerde kvartal 2017. Foreløpige tall fra kvartalsvis nasjonalregnskap (KNR) viser imidlertid at nedgangen i petroleumsinvesteringene har bremsset opp (figur 11). I fjor falt oljeinvesteringene

med 4 prosent, betydelig mindre enn i 2016 og 2015. I SSBs investeringsundersøkelse fra februar har virksomhetene oppjustert anslaget for investeringene innen olje- og gassvirksomhet i år. Etter tre år med nedgang anslås det nå en økning i investeringene i 2018 på 7,1 prosent sammenliknet med tilsvarende anslag for 2017 og målt i løpende priser. Det foreligger i tillegg planer om prosjekter som ikke kom med i denne undersøkelsen og som kan bidra til oppjustering senere. Vi venter derfor at oljeinvesteringene begynner å vokse igjen i år og at oppgangen fortsetter neste år (tabell 2).

Lavere vekst i boliginvesteringene

Etter nedgang i 2014 økte boliginvesteringene kraftig gjennom hele 2015 og 2016. Boliginvesteringene økte med ytterligere 7,1 prosent i fjor, men veksttakten avtok gjennom året og det var et fall i fjerde kvartal. Etter sterk vekst siden slutten av 2014 har antallet igangsettingstilatelser til nye boliger vist en avtakende trend siden

Figur 11. Utviklingen i investeringene. Sesongjustert. Indeksert: 1. kvartal 2012=100

Kilde: SSB (KNR)

desember 2016, ifølge sesongjusterte tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB). Fra februar 2017 til januar i år ble det gitt seks prosent færre igangsettingstillatelser til nye boliger enn i den foregående tolv månedersperioden.

Samtidig har det høye boligtilbudet, sammen med noe strammere kredittpraksis etter at den nye boliglånsskriften trådte i kraft i januar 2017, bidratt til nedgang i boligprisene. Ifølge sesongjusterte tall fra SSBs prisindeks for brukte boliger, falt boligprisene med henholdsvis 0,5 og én prosent i gjennomsnitt for hele landet i andre og tredje kvartal i fjor, men økte igjen i fjerde kvartal. Sammenliknet med fjerde kvartal 2016 var prisen på brukte boliger 0,7 prosent høyere, som er den laveste årsveksten siden første kvartal 2014. Sesongjusterte tall fra Eiendom Norge viser at boligprisene økte med 0,4 prosent fra januar til februar, etter å ha falt nesten hver måned siden april i fjor. Sammenliknet med februar i fjor var boligprisene 2,3 prosent lavere. Det var flere usolgte boliger i markedet enn i februar i fjor, men antallet solgte var noe høyere. Vi legger til grunn i vår prognose at boligprisnedgangen vil snu i år, men at boligprisene i gjennomsnitt blir noe lavere enn i 2017. I 2019 venter vi

at boligprisene vokser igjen. Nedgang i boligprisene bidrar til lavere igangsetting av nye byggeprosjekter. Igangsettingstallene er en indikator for framtidige boliginvesteringer, da flere prosjekter kan bli gjennomført med et visst tidsetterslep. Et fallende antall igangsettingstillatelser det siste året tyder på lavere boliginvesteringer framover. Vi venter derfor at boliginvesteringene vil falle noe i år og neste år (tabell 2).

Nedgang i industriinvesteringene

I første halvår i fjor falt industriinvesteringene, før de økte igjen i andre halvår (figur 11). Som årsgjennomsnitt falt investeringene i industri og bergverk likevel med 8,0 prosent i 2017. Investeringene falt i de fleste industrinæringene i de to første kvartalene i fjor, mens det i andre halvår var det vekst blant annet innen produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner samt verftsindustri. Innen oljeraffinering, kjemisk og farmasøytisk industri samt nærings-, drikkevare- og tobakksindustri, som samlet står for omtrent 40 prosent av de totale industriinvesteringene, falt derimot investeringene gjennom hele fjoråret.

I SSBs investeringsundersøkelse fra februar har virksomhetenes anslag på industriinvesteringene i 2018 blitt oppjustert og tyder på en oppgang på 12 prosent. Det er særlig høyt investeringsanslag innen oljeraffinerer, kjemisk og farmasøytisk industri samt næringsmiddelindustri som bidrar til dette. Vi legger derfor til grunn i vår prognose at industriinvesteringene vil øke i år og neste år.

Økning i industriproduksjonen

Etter to år med nedgang, i stor grad på grunn av lavere produksjon i næringene som leverer til oljeindustrien, som produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner, verftsindustri samt reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr, hadde bruttoproduktet i industrien en liten økning i 2017 (figur 12). Høy vekst innen oljeraffinerer, kjemisk og farmasøytisk industri bidro til oppgangen i industriproduksjonen, samtidig som produksjonsnedgangen blant oljeleverandørene flatet ut. I fjerde kvartal i fjor var det vekst i de aller fleste industrinæringene.

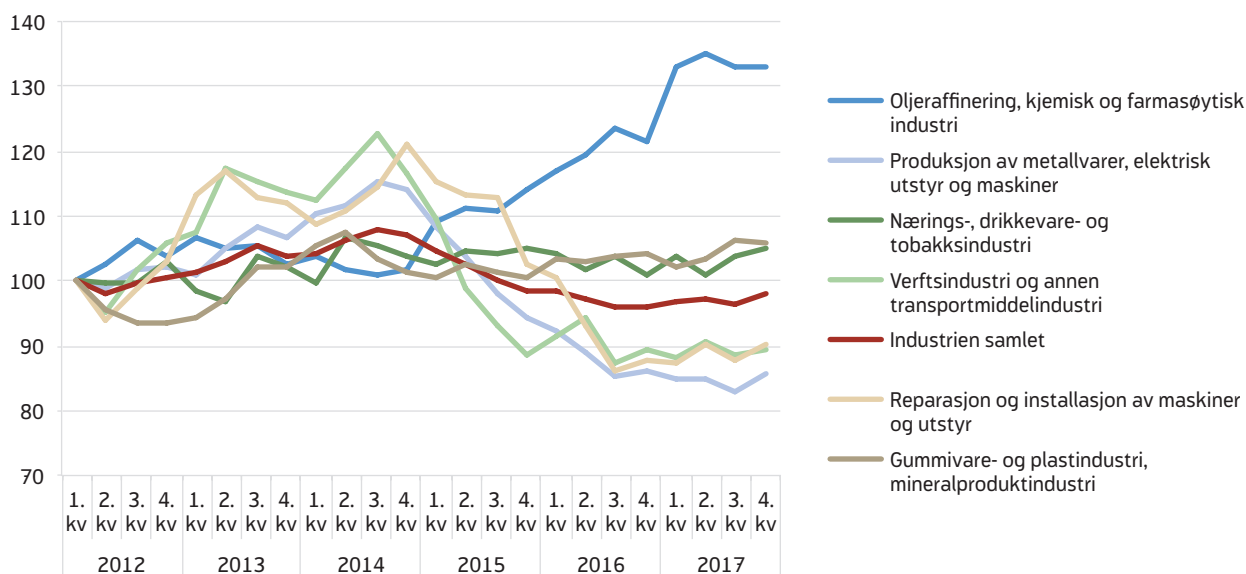
Ordretilgangen i industrien begynte å øke igjen i andre kvartal 2016 etter å ha falt i to år. Ordretilgangen tok seg betydelig opp i fjerde kvartal i fjor, både i eksportmarkedet og i hjemmemarkedet. Oppgangen gjaldt de fleste næringene, også leverandører til oljeindustrien som byg-

ging av skip og oljeplattformer samt maskinreparasjon og installasjon. Økningen i ordretilgangen bidro til at verdien av ordreservene i industrien samlet økte igjen i andre halvår i fjor, særlig i eksportmarkedet, men for oljeleverandørene gikk ordreservene i hjemmemarkedet opp. Fortsatt svak krone og høyere vekst internasjonalt vil bidra til videre vekst i eksportnæringene, samtidig som en ny oppgang i oljeinvesteringene vil bidra til økt produksjon blant oljeleverandørene. Vi venter derfor at industriproduksjonen tar seg opp i år og neste år.

Høyere vekst i privat konsum

Husholdningenes forbruk utgjør om lag halvparten av Fastlands-BNP, slik at deres forbruksbeslutninger har stor betydning for veksten i norsk økonomi. I fjor økte husholdningenes konsum med 2,4 prosent, etter at en økning på kun 1,5 prosent i 2016. I 2016 var lønnsveksten den laveste SSB har målt på 2000-tallet. Dette, sammen med høy prisvekst, førte til den største nedgangen i real-lønningene på mange tiår og videre til at konsumet ble dempet. I fjor økte reallønningene, det vil si lønninger justert for prisvekst, med 0,7 prosent. Dette, sammen med en økning i antall sysselsatte, bidro til høyere vekst i husholdningenes konsum. Det var fortsatt solid vekst i tjenestekonsumet, og varekonsumet var også høyere enn året før.

Figur 12. Bruttoprodukt for industrien. Utvalgte industrinæring. Sesongjustert. Indeksert: 1. kvartal 2012=100

Kilde: SSB (KNR)

Tabell 2. NAVs prognose for utviklingen i norsk økonomi i 2018 og 2019. Prosentvis vekst om ikke annet er angitt

	2018	2019
Arbidsmarked		
Registrerte helt ledige (antall personer)	64 000	63 000
Registrerte helt ledige i prosent av arbeidsstyrken	2,3	2,2
Registrerte helt ledige og arbeidssøkere på tiltak (antall personer)	79 000	78 000
Registrerte helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i prosent av arbeidsstyrken	2,9	2,8
AKU-arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken	4,0	3,8
Sysselsettingsvekst (AKU)	1,2	1,4
Arbeidsstyrkevekst (AKU)	1,0	1,1
Realøkonomi		
Konsum i husholdninger mv.	2,4	2,9
Bruttoinvesteringer Fastlands-Norge	1,0	0,6
- Boliginvesteringer	-2,9	-3,6
Petroleumsinvesteringer	5,0	8,0
Eksport	2,6	2,5
- Tradisjonelle varer	4,5	3,8
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge	2,3	2,1
Valutakurs og oljepris (nivå)		
NOK per euro	9,5	9,1
Råoljepris i dollar	57	61

Kilde: NAV

Svekkelsen av kronekursen de siste par årene har bidratt til å dra opp inflasjonen. Vi venter at kronekursen styrker seg noe fra dagens nivå fram til 2019, og at prisveksten på importerte varer dermed vil avta og bidra til at inflasjonen går noe ned igjen. Selv med moderate lønnsoppgjør venter vi derfor at reallønningene vil øke noe framover. Sammen med en moderat oppgangskonjunktur og økt sysselsetting vil dette bidra til høyere vekst i disponibel realinntekt for husholdningene fram til 2019 og videre i privat konsum. I tillegg til de løpende inntektene, tar husholdningene hensyn til sin formue når de bestemmer sitt forbruk, og en stor del av husholdningenes formue består av eiendom. Nedgangen vi venter i boligprisene i år vil trekke i retning av noe lavere konsum. Vi venter at privat konsum vil vokse med samme takt i år som i fjor og noe raskere neste år (tabell 2).

Vekst i offentlige utgifter

Offentlige utgifter, det vil si summen av konsum og bruttoinvesteringer i offentlig forvaltning, utgjør rundt en tredel av Fastlands-BNP. Ekspansiv finanspolitikk under den siste nedgangskonjunktoren har

bidratt til å heve veksten i fastlandsøkonomien. I vår prognose legger vi til grunn at offentlige utgifter vil vokse noe saktere i år og neste år enn i fjor, slik det anslås i nasjonalbudsjett 2018, og dermed i mindre grad bidra til veksten i norsk økonomi enn det som har vært tilfellet de siste årene.

Høyere eksport av tradisjonelle varer

Etter halvannet år med nedgang gikk eksporten av tradisjonelle varer opp hvert kvartal i fjor, og ble 2,2 prosent høyere enn i 2016. Oppgangen kom etter en nedgang på hele 8,2 prosent fra 2015 til 2016.

Framover venter vi høyere vekst i verdensøkonomien og at etterspørselen etter norske varer og tjenester dermed vil ta seg opp. Vi venter at kronen styrker seg gradvis fram til 2019, men at den fortsatt vil være svakere enn i 2014 og 2015. En svak kronekurs er positiv for norsk eksport, siden den gjør norske varer billigere i utlandet. Dette vil også bidra til høyere etterspørsel fra utlandet og til vekst i eksportvolumet av norske varer og tjenester i år og neste år.

Valutakurs og rente

Den norske krona svekket seg gradvis i andre halvår i fjor og var mot slutten av 2017 på sitt svakeste nivå mot euroen. Dette skjedde samtidig som oljeprisen tok seg opp og rentedifferansen med utlandet var uendret, noe som tyder på at kronesvekkelsen gjenspeilet økt usikkerhet blant utenlandske investorer og dermed mindre risikovilje til å holde norske kroner. Den norske krona har styrket seg noe hittil i år, og vi venter dette vil fortsette framover, men at den i gjennomsnitt vil være svakere i år enn i fjor.

Norges Bank holdt styringsrenten uendret på 0,5 prosent i mars. Ifølge deres siste renteprognose vil styringsrenten trolig bli satt opp etter sommeren i år og deretter øke gradvis opp til 2,0 prosent i 2021. Dette er noe raskere enn tidligere anslått. Utsikter til høyere vekst i norsk økonomi og sterkere utvikling på arbeidsmarked enn ventet er blant faktorene som har bidratt til å heve renteprognoen ifølge Norges Bank.

Den 28. februar vedtok regjeringen en ny forskrift for pengepolitikken der inflasjonsmålet ble satt ned fra 2,5 prosent til 2 prosent. Inflasjonsstyringen skal fortsatt være fleksibel og bidra til høy og stabil produksjon og sysselsetting og ta hensyn til finansiell stabilitet. Ifølge Norges Bank har et lavere inflasjonsmål lite betydning for renteutsiktene den nærmeste tiden og

den nye forskriften vil ikke føre til vesentlige endringer i utøvelsen av pengepolitikken.

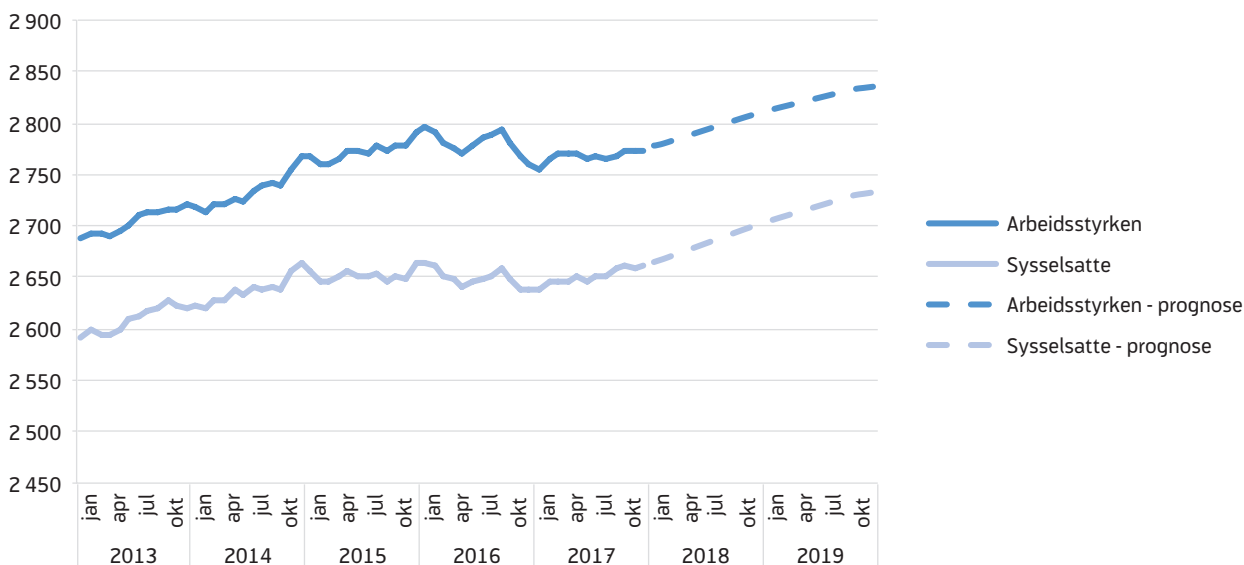
Moderat konjunkturoppgang

Veksten i fastlandsøkonomien tok seg opp i fjor. Nedgangskonjunktoren som begynte for tre år siden ligger nå bak oss og vi er inne i en moderat oppgangskonjunktur som vi venter vil fortsette i år og neste år. Dette skyldes at fallet i oljeinvesteringene snur i år slik at oljeinvesteringene igjen begynner å gi positive impulser til norsk økonomi. Samtidig vil fortsatt lav rente og svak kronekurs, høyere etterspørsel fra utlandet samt noe høyere vekst i privat konsum også bidra til å løfte veksten i fastlandsøkonomien. Nedgang i boligprisene og i boliginvesteringene framover, samt lavere vekst i offentlige utgifter, vil på den andre siden dempe veksten i norsk økonomi i år og neste år (tabell 2).

NAV's arbeidsmarkedsprognose

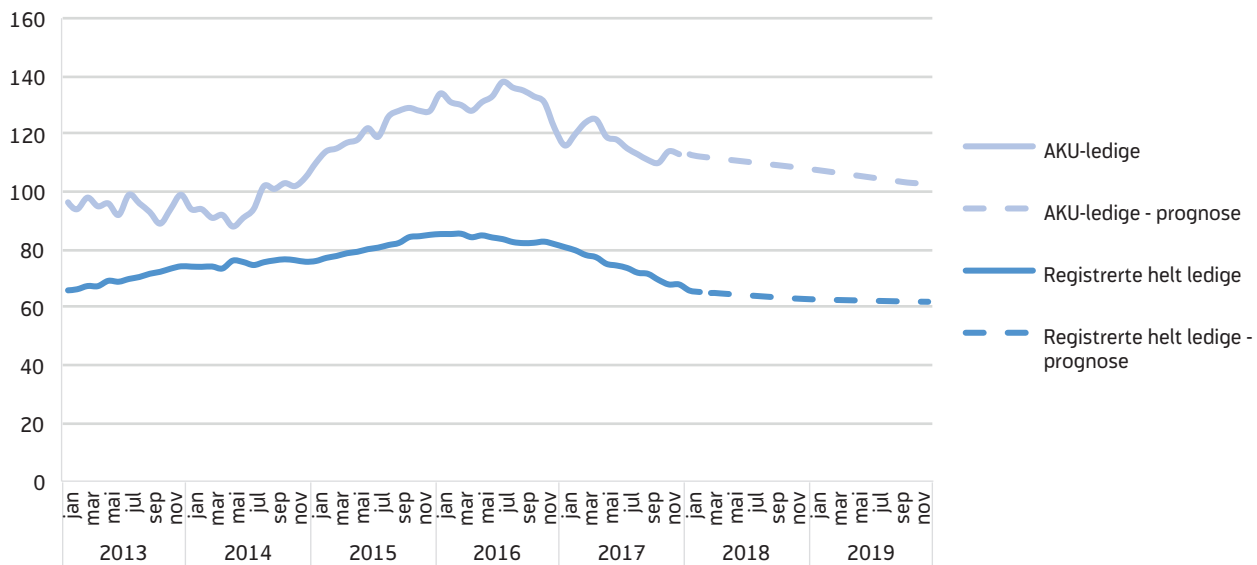
Arbidsmarkedet bedret seg i løpet av 2017. Tall fra både nasjonalregnskapet og AKU viser at veksten i sysselsettingen tok seg opp i fjor i takt med høyere vekst i fastlandsøkonomien. AKU-ledigheten var i desember på 4,1 prosent av arbeidsstyrken, eller 0,9 prosentpoeng lavere enn toppen i juli 2016, og den registrerte arbeidsledigheten falt kraftig gjennom fjoråret. Det var også en markert nedgang i hvor mange

Figur 13. Utviklingen i arbeidsstyrken og sysselsettingen ifølge AKU.1 000 personer. Sesongjusterte tall

Kilde: SSB og NAV

Figur 14. Utviklingen i antall registrerte helt ledige og ledige ifølge AKU. 1000 personer. Sesongjusterte tall

Kilde: SSB og NAV

varsler om oppsigelser og permitteringer NAV mottar. I 2017 mottok NAV varsler om til sammen 30 000 permitteringer eller oppsigelser, som er over 20 000 færre enn i 2016. Både NAVs og SSBs statistikk viser at antallet ledige stillinger har gått opp det siste året og tyder på at etterspørsel etter arbeidskraft øker.

Ifølge AKU falt sysselsettingen i løpet av 2016, men tok seg opp i fjor og det var 20 000 flere sysselsatte i fjerde kvartal enn året før. Som årsgjennomsnitt var imidlertid veksten i sysselsettingen beskjeden, med 5 000 flere sysselsatte enn i 2016. I år og neste år venter vi noe høyere vekst i norsk økonomi enn i fjor og at sysselsettingen vokser noe raskere, med henholdsvis 1,2 og 1,4 prosent. Det betyr at det ved utgangen

av 2019 vil være om lag 75 000 flere sysselsatte enn ved utgangen av 2017 (figur 13).

Arbeidsinnvandring har vært avtakende de siste årene. Dette henger sammen med en svak krone og økningen i arbeidsledigheten under nedgangskonjunkturen som har gjort det norske arbeidsmarkedet mindre attraktivt for utenlandske arbeidstakere. Nettoinnvandringen fra blant annet Polen og Litauen har falt betydelig i løpet av de to siste årene, og blant svenskene har utvandringen vært større enn innvandringen de siste fire årene. Ifølge befolkningsstatistikk fra SSB gikk nettoinnvandringen ned i tredje kvartal i 2017, og var mer enn halvert sammenliknet med toppen i tredje kvartal 2012. Det var særlig færre innvandring som bidro til nedgangen, da

Tabell 3. Befolkning i yrkesaktiv alder, arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige ifølge AKU

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Befolkning 15–74 år	3 680 000	3 743 000	3 798 000	3 850 000	3 896 000	3 934 000	3 965 000
Arbeidsstyrken	2 629 000	2 677 000	2 704 000	2 734 000	2 772 000	2 779 000	2 769 000
Sysselsatte	2 543 000	2 591 000	2 610 000	2 637 000	2 651 000	2 647 000	2 652 000
Yrkesdeltakelsen	71,4 %	71,5 %	71,2 %	71,0 %	71,2 %	70,6 %	69,8 %
AKU-arbeidsledige	86 000	86 000	95 000	96 000	121 000	132 000	117 000
Registrerte helt ledige (NAV)	69 395	65 682	69 719	75 254	80 561	83 813	74 235

Kilde: SSB og NAV

antall utvandringene også var lavere enn året før. I tredje kvartal var nettoinnvandring fra Syria høyest, men den var også mer enn halvert sammenliknet med tredje kvartal 2016. Asylsøkere er imidlertid ikke med i denne statistikken før de har fått godkjent sin asylsøknad og blir bosatt. I 2017 var antallet flyktninger som kom til Norge lavt sammenliknet med tidligere år. Ifølge tall fra UDI kom det totalt 3 500 asylsøknader i løpet av 2017, det samme som i 2016, men omtrent en tiende del av de som kom i 2015. Flest nye søknader kom fortsatt fra Syria, Eritrea og Afghanistan. Vi legger til grunn noe lavere nettoinnvandringen framover, også fra Europa, slik det anslås i SSBs befolkningsframskrivningen. Dette bidrar til å dra ned veksten i arbeidsstyrken de nærmeste årene. Samtidig venter vi at flere av flyktningene som kom i 2015 vil begynne å delta på arbeidsmarkedet i år og neste år. Bedrede konjunkturer vil på sin side bidra til at yrkesdeltakelsen øker noe mot 2019. Samlet anslår vi at arbeidsstyrken vil øke med 1,0 prosent i år og 1,1 prosent neste år.

Arbeidsledigheten målt med AKU har vist en tydelig fallende trend siden høsten 2016, selv om den kan svinge en del fra måned til måned. Vi venter at den vil fortsette å gå noe ned framover da Norge er inn i en moderat oppgangskonjunktur med noe høyere vekst i sysselsettingen enn i arbeidsstyrken (figur 14). Etter å ha gått ned gjennom hele fjoråret, falt både bruttoledigheten og antallet helt ledige med rundt 3 000 personer fra desember til februar, justert for normale sesongvariasjoner. I februar var det sesongjusterte antallet registrerte helt ledige på 65 400, som tilsvarer 2,4 prosent av arbeidsstyrken. Dermed har utviklingen de siste månedene vært bedre enn vi la til grunn i vår prognose i oktober. Vi venter at den registrerte arbeidsledigheten vil fortsette å falle framover, men ikke like raskt som det siste året. Vi anslår at det i gjennomsnitt vil være 64 000 helt ledige i år og 63 000 i 2019. Det innebærer en ledighet på 2,3 prosent av arbeidsstyrken i 2018 og 2,2 prosent i 2019. Dersom tiltaksnivået blir som det er foreslått i nasjonalbudsjett 2018 vil dette innebære en bruttoledighet på 2,9 prosent av arbeidsstyrken i år og 2,8 prosent neste år.

MAKROMODELLEN KVARTS

Denne prognosen er basert på modellsimuleringer vi har gjort med den makroøkonometriske modellen KVARTS. KVARTS er en modell for norsk økonomi utviklet av Statistisk sentralbyrå (SSB). Modellen er estimert på data fra kvartalsvis nasjonalregnskap og er basert på økonomisk teori. For mer informasjon om modellen, se MODAG og KVARTS - SSB

Næringsvise forskjeller

Den oljedrevne nedgangskonjunktoren ligger nå bak oss og vi venter en moderat oppgangskonjunktur fram til 2019. Vi venter at oljeinvesteringene øker igjen i år og i 2019. Vi anslår derfor at sysselsettingen innen utvinning av olje og gass og innen industri- og tjenestenæringer som leverer til oljeindustrien slutter å falle. I andre deler av industrien forventer vi at fortsatt svak krone og høyere etterspørsel fra utlandet vil bidra til økt aktivitet og økt sysselsetting både i år og neste år.

Bygge- og anleggsnæringen har vært blant næringene med størst vekst i sysselsettingen de siste årene. Vi venter at sysselsettingen innen bygge- og anleggsbransjen vil fortsette å øke fram til 2019, men at den vokser saktere framover som følge av lavere boliginvesteringer.

Helse- og omsorgstjenester sysselsetter flest personer i Norge, over 20 prosent av de sysselsatte jobber her. Sysselsettingen i denne næringen har økt jevnt, og vi legger til grunn at den vil fortsette å øke de nærmeste årene. Videre er det i de private tjenestenæringene at vi venter økt sysselsetting fram til 2019.

Referanser

Andersen, Ulf, Ådne Cappelen, Einar Nordbø, Helge Næsheim, Johannes Sørbo og Ragnar Torvik (2017) «Mål for arbeidsledigheten: Avvik, årsaker og supplerende indikatorer». Arbeidsnotat 8/2017 Finansdepartementets notatserie.